

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Quæstio III, An ex Gen. 3. c. v. 15. rectè ostendatur, Dominicæ
Incarnationis Mysterium Adamo revelatum fuisse?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

est, ut exclamemus: *Iustus es Domine, & rectum
iudicium tuum. Ps. 118. v. 37.*

Q U A E S T I O III.

*An ex Gen. 3. C. v. 15. rectè ostendatur, Do-
minicæ Incarnationis mysterium Adamo re-
velatum fuisse?*

Eva suum excusatura peccatum, meritasque pos-
nas à se propulsura ubi culpam in serpentem
conjecerat, dicens: *Serpens decepit me, & come-*
di; mox Dominus ad serpentem: Quia fecisti hoc,
maledictus es inter omnia animantia, & bestias
terra: super pectus tuum gradieris, & terram
comedes cunctis diebus vitæ tuæ. Tum v. 15. In-
imicitias ponam inter te, & mulierem, & semen
tuum, & semen illius: ipsa conteret caput tuum,
& tu insidiaberis calcaneo ejus. Varias hujus ver-
ficuli interpretationes apud Ss. Patres reperias.
Alii illam serpentis maledictionem secundum sen-
sum historicum ad verum serpentem pertinuisse vo-
lunt non minus, ac illa Mosi narratio Num. 21.
de serpente æneo in sublime erecto ad hunc ipsum histo-
ricè pertinuit. Sensum tropologicum hunc reddit S.
GREGORIUS L. I Moral. c. 38. *Caput serpentis con-*
terimus, cum initia tentationis à corde extirpamus,
& tum ipse insidiatur calcaneo nostro, quia
finem bonæ actionis callidius & potentius oppugnat.
Et S. AUGUSTINUS in Ps. 48. *Si diabolus tuum cal-*
caneum observat, tu caput illius observa. Caput
illius est initium malæ suggestionis: quando inci-
pit mala suggerere, tunc repelle, antequam sur-

gat delectatio, & sequatur consensus. Itaque vitabis caput ejus, atque adeo non apprehendet ille calcaneum tuum. Ex aliorum placito inimicitia hæc mulierem inter & serpentem allegoricè designat odium & bellum continuum inter Ecclesiam & diabolum. Alii verba illa mysticè interpretantur de poenitentia Evæ, qua serpentem diabolum veluti contrivit. Inimicitias ponam inter te, & mulierem (inquit Hugo de S. Vict.) semen tuum, & semen illius. Hic innuitur, quòd Eva resipiscens poenitentiam egerit, unde diabolus doluit. Quasi dicat: tu gaudebas modò, quia eam dejeceras, sed frustra, quia victus eris à muliere. Semen autem diaboli vocat alios demones, mulieris semen alios homines, quorum quidam futuri erant sancti, & illi conterent caput, id est, superbiam diaboli de homine dejecto. Et tu insidiaberis calcaneo ejus, id est, semper sequeris, ut decipias.

52. Dominica Incarnationis Mystrium Adami lapsò fuisse revelatum, ex Gen. 3. c. v. 15. rectè ostenditur. Nam 1°. adserto huic favet lectio LXX. αὐτός σε τειρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ τειρήσεις αὐτὸ πτέρυναν. Ipse tuum affliget, seu conteret caput, & tu vexabis calcaneum ejus. Quis verò ipse, nisi cujus virtute & primi parentes, & posterì omnes conterere caput serpentis diaboli possent, ac re ipsa multi erant contrituri? Unde versio Chaldaica habet: Et inter filium tuum, & inter filium ejus, sc. Mulieris: nam solus Christus secundum humanitatem filius mulieris est, utpote ex sola matre genitus, non item ex patre. Quin etiam lectio hebraica istud suadet: Ipsum (nempe semen mulieris) conteret tibi caput, & tu insidiaberis ejus calcaneo,

calcaneo, quia iterum solus Christus secundum Humanitatem propriè semen mulieris est, natus ex Virgine Matre. Unde LIPOMANUS in c. 3. *Gen.* Hæc verò, inquit, certo, & per omnia secula cantato mysterio, inimicitiam significant inter Satanam & semen mulieris, Christum Dominum hoc loco mulieri promissum. Quid enim magni erat, si inter mulierem ac serpentem essent insidiæ; & mutuo caput & calcaneum conterenda dicantur? verùm hic statim ab initio promittitur liberatio ab hoc recens commisso peccato primi hominis per semen illud benedictum, per quod benedicendæ quoque erunt omnes gentes, ut sit sensus: Per mulierem decepisti; per semen mulieris succumbes, perque illius prolem caput, potestas, virtus & tyrannis tua conterenda sunt, tu autem conteres calcaneum ejus, Christi Humanitatem, quæ peccatis nostris afflicta est. 2°. Accedit aliorum PP. autoritas. S. IRENAEUS L. 4. advers. Hæres. c. 78. sic habet: *Quemadmodum Sacra Scriptura ait serpenti dixisse Dominum: Et inimicitiam ponam inter te, & mulierem; & inter semen tuum, & inter semen mulieris. Ipse tuum calcabit caput, & tu observabis calcaneum ejus; & inimicitiam hæc Dominus in semet ipsum recapitulavit, de muliere factus homo, & calcans ejus caput, quemadmodum in eo, qui ante hunc est, libro ostendimus.* S. CYPRIANUS L. Testimoniorum adversus Judæos c. 9. inquit: *Hoc semen prædixerat Deus de muliere procedere, quod calcaret caput diaboli.* S. LEO Serm. 2. de Nativ. Dom. ita differit: *Deus omnipotens, & clemens, cujus natura bonitas, cujus voluntas potentia, cujus opus misericordia*

est, statim ut nos diabolica malignitas veneno suæ mortificavit invidia, prædestinata renovandis mortalibus suæ pietatis remedia inter ipsa mundi primordia præsignavit, denunciando serpenti futurum semen mulieris, quod noxii capitis elationem suâ virtute contereret, Christum sc. in carne venturum Deum hominemque significans, qui natus ex Virgine violatorem humanæ propaginis incorrupta natiuitate damnaret. EUCHERIUS Sec. VI. apud Lipomanum in Gen. c. 3. ait: Quidam autem hoc, quod dictum est: Inimicitias ponam inter te & mulierem, de Beata Virgine, unde natus est Dominus intellexerunt, eo quod illo tempore ex ea Dominus nasciturus ad inimicum devincendum, & mortem, cuius ille autor erat, destruendam promitteretur, sicut in David scriptum est: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. Nam illud, quod subiunctum est: ipsa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo ejus, hoc de fructu ventris Mariæ, qui est Christus, intelligunt, id est, tu eum supplantabis, ut moriatur; ille autem victor resurget, & caput tuum conteret, quod est mors, sicut & David dixerat ex persona Patris ad Filium: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem. Aspidem dixit mortem. RUPERTUS apud eundem: Cum igitur dicit Deus: Ponam inimicitias inter te & mulierem, profecto magnum gratiæ suæ opus promittit; quod victorem diabolum, qui vicerat fraude, victa nunc mulier vincere quandoque debeat fortitudine. Porro hæc inimicitia non per ipsam mulierem, sed per semen ipsius exercenda, & usque ad victoriam perducenda sunt. Proinde

de

de cūm dixisset: Inimicitias ponam inter te & mulierem; continuo subjunxit: Et semen tuum, & semen illius. Quo enim de semine hac dicuntur nisi de uno, qui est Christus? ipse namque solus ita semen mulieris est, ut non etiam viri semen sit; quare recta additio est, cūm dictum sit à Domino Deo: Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen illius, subauditur Christus. His fere consona sunt verba S. BERNARDI Hom. 2 super, Missus: Ipsa (B. Maria) procul dubio caput contrivit venenatum, quæ omnimodam maligni serpentis suggestionem tam de carnis illecebra, quam de mentis superbia deduxit ad nihilum; cujus mulieris semen Christus fuit. Et rectè, solus namque hominum ex femina tantum sine virili commixtione generatus est. Et hic contrivit caput serpentis (nam hebraicè illud pronomen IPSE, non ad mulierem, sed ad semen refertur) caput autem diaboli fuit peccati & mortis potestas, quam ille in omnes habebat; & hanc Christus contrivit, atque destruxit. Nimirum Deus c. 3. Gen. non minùs diabolo tentatori, quam serpenti veluti organo supplicia partim inflixit, partim comminatus est; & quidem cūm diceret Deus: Ipsa (vel Ipse) conteret caput tuum, diabolum omnino victum iri prænucciavit. Quis verò nisi Christus de morte & inferno triumphavit? Rectè itaque ait PERERIUS L. 6. Comment. in Gen. Q. 4. Proditum est à multis, jam hoc loco (Gen. 3. v. 15.) & in ipso mundi exordio cœptum esse prædicari Evangelium de Messia venturo mundi Salvatore, & diabolici imperii everfore; atque ob eam causam in Apocalypsi appellari Agnum occisum ab origine mundi, quia scili-

scilicet pretiosissima ejus mors jam inde à mundi origine significari, & vim suam exerere, ac salutarem effectum habere cœpit.

Respondetur ad objecta.

Obj. I. Tota illa *Moyse* narratio *Gen. 3. c.* historica est; proin *Mysterium Incarnationis ex v. 15.* perperam colligitur revelatum fuisse. *Resp.* Pertinuerit illa serpentis maledictio secundum sensum historicum ad verum serpentem: at secundum sensum mysticum, à Deo tamen principaliter intentum, ad diabolum referendam esse, contendit *PERERIUS*, quia ad scelus illud perficiendum & diabolus princeps ejus sceleris autor, & serpens tanquam diaboli organum convenerunt. Igitur Deus jam tunc comminatus est diabolo, caput ejus contritum iri, & quidem à femine mulieris, qui propriè est solus *Christus*.

Inst. I. Quæ ista confusio sensûs mystici cum historico? *Resp.* Uterque discretus est, non confusus. Exemplum habes *Num. 21.* ubi legitur, ad sanandos lethales morsus serpentium, à quibus percussi fuerant *Hebræi*, *Moyse* Dei jussu serpentem æneum in sublime elatum *Hebræis* cernendum proposuisse; cujus illi aspectu sanabantur. Hæc igitur narratio secundum historicam & literalem sensum ad serpentem æneum pertinet. Eandem verò secundum sensum allegoricum & mysticum principaliter ad *Christum* referri debere, docet ipse *Dominus Joann. 3. c. 14.* factum illud ad sese, ut illustrem suæ passionis & mortis imaginem applicans: *Sicut Moyse exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet*

tet Filium hominis, ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.

Inst. 2. Sensus mysticus non est à Spiritu S. intentus, igitur nihil probat. *Resp. N. A.* Sensus ille mysticus nisi à Spiritu S. intentus fuisset, ubi Scriptores Sacros inspiravit; num isti ex eodem argumenta sumpturi fuissent? atqui hoc fecerunt: sic Apostolus 1. ad Cor. 9. & 1. ad Tim. 5. ex verbis Deut. 26. *Non alligabis os bovi trituranti*, ostendit Evangelii Præconibus victum esse suppeditandum: *Quis militat suis stipendiis unquam? . . . Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti . . . An propter nos utique hoc dicit? nam propter nos scripta sunt.* Consentiant Ss. Patres. Quin ipsi etiam RR. Veteres sensum mysticum tanto in pretio habuerunt, ut illum *verbum magnum* dicerent, sensum verò literalem *verbum parvum* nuncuparent.

Inst. 3. Quis divinabit sensum mysticum à Spiritu S. intentum esse? *Resp.* Aliquando Scriptura ipsa mysticum alterius Scripturæ sensum declarat. Sic Christus Matth. 12. figuram *Jona* sibi applicat respondens illis: *Generatio mala, & adultera signum quærit: & signum non dabitur ei nisi signum Jona Propheta.* Et Joann. 3. figuram *serpentis aenei*. Idem alii Scriptores theopnevsti fecerunt. Quo quidem in casu ex sensu mystico æque efficax argumentum, atque ex sensu historico & literali depromitur. Præterea verum Scripturæ sensum aperit, & declarat Ecclesia Romano-Catholica, ut liquet ex Decreto Conc. *Tridentini Sess. 4.* Dein Ss. PP. autoritate stare fas est, quos Deus pastores fidelium constituit. Denique ratio non postrema

126 DE STATU NAT. INNOCENT.

strema habenda est antecedentium, & consequentium, quibus multum ponderis addit vis & potestas verborum primordialium in ipsis fontibus, ubi hi genuini prudenter æstimantur.

Inst. 4. Atqui prædictum sensum mysticum verficuli 15. neque Scriptura, neque Ecclesia, neque communis PP. sententia sufficienter declaravit. *Resp.* Momenta, quæ sensum illum mysticum suadent, prodita sunt *num.* 52. His adde, per *Evam* ubi *Gen.* 3. v. 20. *mater cunctorum viventium* ab *Adamo* dicta est, ex communiore PP. & TT. sententia typicè designatam fuisse *B. Mariam*, quæ fructum benedictum vitæque Autorem peperit. Igitur jam v. 15. per mulierem *Virginea Mater*, & per semen illius *Christus* mysticè fuit designatus.

Obj. II. Quodsi in primo jam mundi exordio Deus manifestare mundo Salvatorem voluit; cur veluti sub ænigmate locutus est? cur rem gravissimi momenti clariùs non expressit? *Resp.* Dominus est, qui sapientissimè disponit omnia. *Dominicæ* Incarnationis mysterium eatenus revelasse fatis erat, quatenus erat necessum, ut *ADAMUS* & crederet *Messiam* venturum, & speraret ex illius meritis gratiam, & gloriam sempiternam, atque hanc ipsam veritatem posteritati suæ commendaret.

a) Scripturæ sensus generatim est notio verbis sacris ex Spiritûs Sancti intentione expressa. 10. Alius est *literalis*, sive *historicus*, quem verba ipsa sive propriè, sive tropicè accepta, primò & immediatè præ se ferunt. Alius *mysticus* seu *spiritualis*, qui per voces *mediatè* solùm, *h. e.* mediantibus rebus per verba significatis indicatur. Atque hic sensus veluti nucleus est S. Scripturæ, cujus exterior cortex est *litera*. 20. Sensus mysticus iterum est vel *allegoricus*, qui est de re pertinente ad *Fidem*, aut *Ecclesiam* mli.

militantem; vel *anagogicus*, qui spectat res ad vitam æternam, aut triumphantem Ecclesiam pertinentes; vel *tropologicus* aut *moralis*, qui est de rebus ad mores pertinentibus. A sensu *mystico* probè, discerni debet sensus *adcommodatitius*, qui sc. nec immediatè, nec mediatè per verba S. Scripturæ exprimitur, ideoque nec à Spiritu S. intentus est.

DISSERTATIO II.

De homine lapsò.

Innocenti Homini succedit homo lapsus. Duplex 53. autem hominis lapsus distingui potest, alius *originalis*, cum nempe omnes *Ad. 2* posterì (excepta B. V. Maria) legem divinam in *Adamo* tamquam in Capite morali transgressi sunt; de quo videatur *Tomus III.* Alius *personalis*, dum quis voluntate physice propriam legem Dei violat. Hic autem lapsus personalis cum libera legis transgressio sit; ea quæ ad libertatem in statu naturæ lapsæ pertinent, hoc loco primùm discutiemus, de Legibus deinde acturi. Libertatis verò indoles & natura ut clarior sit; quæ ad voluntarietatem actûs humani pertinent, præviè exponenda sunt. Utrique moralitas humanorum actuum haud incongruè subjicietur.

CAPUT I.

De Voluntarietate actûs humani.

Actus humani à TT. vocantur illæ actiones, quæ 54. ab homine fiunt humano modo, *h. e.* delibe- Actus
ratè, & ex libera voluntate. *Illæ solæ actiones vo-* hu-
cantur propriè humanæ (inquit S. THOMAS I. 2. q. 1. nus.
a. 1.